

De Euregionale Mindset van Zuyd-Studenten

Zuyd Hogeschool

november 2023

Colofon

© Lectoraat Global Minds at Work en Lectoraat Employability, Zuyd Hogeschool

Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Dit onderzoek "De Euregionale Mindset van Zuyd-Studenten" is uitgevoerd in opdracht van de Taskforce Euregio van Zuyd Hogeschool en is ondersteund door de Kwaliteitsafspraken die Zuyd Hogeschool heeft gemaakt met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Daarnaast werd het onderzoek financieel ondersteund door het Lectoraat Global Minds at Work en het Lectoraat Employability.

Projectleider

Drs. Omar Habets

Onderzoekers

Dr. Inge Hooijen

Dr. Joris Boonen

Drs. Omar Habets

Drs. Sandra Valkenburg

Kristina Ivancheva (werkstudent)

Laurens Savenije (werkstudent)

Onder begeleiding van

Dr. Ankie Hoefnagels

Prof. Dr. Jol Stoffers

Uitgave

november 2023

Voorwoord

Taskforce Euregio

In opdracht van de Taskforce Euregio van Zuyd Hogeschool heeft het Lectoraat Global Minds at Work en het Lectoraat Employability onderzoek gedaan naar de Euregionale mindset van de Zuyd-studenten. Voor Zuyd Hogeschool zijn de uitkomsten van dit onderzoek, zoals beschreven in dit rapport, van groot belang.

Vanwege de ligging van onze hogeschool, in het hart van de Euregio Maas-Rijn, ligt het voor de hand dat in het internationaliseringsbeleid van onze hogeschool nadruk wordt gelegd op het benutten van de unieke kansen die deze ligging biedt. Niet in het minst vanwege de verbreding van carrièremogelijkheden voor onze afgestudeerden op een Euregionale arbeidsmarkt en daarmee behoud van talenten in onze eigen (Eu)regio.

Ondersteund door de Kwaliteitsafspraken die Zuyd Hogeschool heeft gemaakt met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), stimuleert en ondersteunt de Taskforce Euregio van Zuyd daarom opleidingen bij de voorbereiding van studenten op een carrière in de Euregio.

De resultaten van dit onderzoek en de aanbevelingen bieden nuttige aanknopingspunten voor de implementatie van het internationaliseringsbeleid in de komende jaren. Namens de Taskforce Euregio wil ik dan ook beide lectoraten hartelijk danken voor dit onderzoek.

Drs. Bert Kamphuis

*Beleidsadviseur internationalisering dienst Onderwijs en Onderzoek
Zuyd Hogeschool*

Lectoraat Global Minds at Work

De provincie Limburg is uniek. Alleen al omdat wij voor maar liefst 351 km aan 'het buitenland' grenzen en voor 113 km aan de rest van Nederland. Dat betekent dat grensoverschrijdend wonen en werken een enorme kans zou moeten kunnen zijn voor iedereen die hier studeert. En voor onze studenten een manier om hun interculturele competenties te ontwikkelen in culturen die dichtbij lijken, maar waarvan we ook verschillen. Niet voor niets stelde Geert Hofstede dat geen twee culturen ter wereld meer van elkaar verschillen dan die van België en Nederland. Op een luttel aantal kilometers van elkaar verwijderd wordt er Nederlands, Vlaams, Frans of Duits gesproken. Studeren bij Zuyd betekent studeren op een unieke plek in het hart van Europa. Maar de Euregio Maas-Rijn is een abstract begrip. Daarom waren wij als Lectoraat Global Minds at Work heel verheugd dat we de gelegenheid kregen om te onderzoeken of de studenten zich bewust zijn van het feit dat ze in een grensregio wonen en hoe ze aankijken tegen de kansen die dat hen biedt. We hopen dat Zuyd Hogeschool met de resultaten van ons onderzoek handvatten krijgt om het internationaliseringsbeleid verder te optimaliseren!

Dr. Ankie Hoefnagels
Lector Global Minds at Work

Lectoraat Employability

De huidige arbeidsmarkt is heel dynamisch en zeker in onze Euregio Maas-Rijn bevinden we ons in een geografisch uniek gebied met veel arbeidsmarktmogelijkheden aan alle zijde van de grenzen. Om de dynamiek van de arbeidsmarkt een plek te geven wordt enerzijds veel flexibiliteit van onze aankomende professionals verwacht. Uitdagingen zijn niet gelimiteerd door geografische grenzen en dit biedt anderzijds ook een enorm potentieel. Als lector Employability ben ik dan ook erg verheugd met dit onderzoek "De Euregionale Mindset van Zuyd-studenten". Onze Zuyd-studenten kunnen echt een bijdrage leveren aan de euregionale uitdagingen, zoals bijvoorbeeld het versterken van de euregionale cohesie op de arbeidsmarkt en daarvoor is het belangrijk om inzicht te krijgen in hun visie ten aanzien van leven, wonen en werken in de Euregio Maas-Rijn. Met de uitkomsten van dit onderzoek kan Zuyd beleid ten aanzien van Euregionalisering en internationalisering weer verder aangescherpt worden. We zijn dan ook erg verheugd om vanuit het Lectoraat Employability een bijdrage te hebben geleverd aan dit onderzoek.

Prof. Dr. Jol Stoffers
Lector Employability

Inhoudsopgave

Voorwoord		3
Taskforce Euregio		3
Lectoraat Global Minds at Work		4
Lectoraat Employability		5
1	Introductie: Zuyd en de Euregio Maas-Rijn	8
2	Wetenschappelijke achtergrond	10
2.1	De spagaat tussen krimpregio Zuid-Limburg en internationale kennisregio Euregio Maas-Rijn	10
2.2	Percepties van studenten over kansen in de regio	10
2.3	Carrièreperspectieven op de langere termijn	11
3	Methodologie	13
3.1	Meetinstrument	13
3.2	Populatie en dataset	13
4	Bevindingen	16
4.1	Studeren en werken in de Euregio Maas-Rijn	16
4.2	Wonen en werken in de EMR	20
5	Conclusies	25
5.1	Beperkingen	26
6	Aanbevelingen	28
7	Literatuurlijst	30
8	Bijlagen	33
Bijlage 1	Figuur 1.1: Aantal havoleerlingen in leerjaar 3 en hoger in Zuid-Limburg	33
Bijlage 1	Figuur 1.2: Instroom studenten hogescholen in de Randstad en in krimpregio's	33
Bijlage 2	Overzicht studenten per academie, per domein	34
Bijlage 3	Binomiaal logistisch regressiemodel 1	36
Bijlage 4	Binomiaal logistisch regressiemodel 2	37

Een Euregio is een grensoverstijgend samenwerkingsverband tussen twee of meer grensregio's in verschillende landen van de Europese Unie (EU). Dagelijks vinden er in Euregio's grensoverschrijdende activiteiten plaats, zoals winkelen, studeren, wonen en werken. In 2020 waren er bijvoorbeeld 1,3 miljoen grensarbeiders in de EU-27-lidstaten (inclusief de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA), d.w.z. IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland) die in het ene EU-land wonen en in een ander EU-land werken (Europese Commissie, 2022). De geografische focus in dit onderzoek ligt op de Euregio Maas-Rijn (EMR). De Euregio Maas-Rijn telt drie landen (Nederland, België en Duitsland), vijf regio's (de Nederlandse regio Zuid-Limburg, de Belgische provincies Limburg en Luik en de Duitstalige gemeenschap van België en het Duitse Zweckverband regio Aken) en meer dan vier miljoen inwoners. De officiële voertalen zijn Nederlands, Frans en Duits. De Euregio Maas-Rijn is in 1976 opgericht en is een van oudste samenwerkingsverbanden (EMR, z.d.; Perkman, 2003).

Een Euregionale Mindset van studenten aan Zuyd Hogeschool definiëren wij in dit onderzoek als een bewuste en positieve houding hebben ten opzichte van grensoverschrijdende samenwerking en integratie. Dit omvat het besef van de mogelijkheden en voordelen die voortkomen uit het studeren, werken en wonen in de grensregio. Studenten met een Euregionale Mindset zijn bereid om te profiteren van de economische kansen en culturele diversiteit die de regio biedt en zijn gemotiveerd om actief deel te nemen aan internationale carrière mogelijkheden. Ze zijn ook bereid om zich taalvaardig te ontwikkelen om effectief te communiceren binnen de (eu)regio en hebben een breder begrip van de institutionele en culturele verschillen tussen de aangrenzende landen. Over het algemeen streven studenten met een Euregionale Mindset ernaar om bij te dragen aan de bevordering van grensoverschrijdende samenwerking.

1 Introductie: Zuyd en de Euregio Maas-Rijn

Als kennisinstelling in het hart van de Euregio Maas-Rijn (EMR), heeft Zuyd Hogeschool de ambitie om studenten optimaal kansen voor de regionale arbeidsmarkt te bieden in provincie Limburg, alsook in de grensregio's met België en Duitsland. Zuyd Hogeschool doet dit door euregionale samenwerkingen aan te gaan met bedrijven, overheden en andere kennisinstellingen. Onder andere om studenten een stage of uitwisseling te kunnen bieden. Om de kansen in deze regio's voor studenten inzichtelijk te maken wordt er een aanbod aan specifieke euregionale activiteiten over en in de EMR aangeboden, zoals een taal- en cultuuraanbod en interculturele workshops. Dat gebeurt zowel op opleidingsniveau (denk aan de Euregio-dagen van Business Studies) als op centraal niveau binnen Zuyd Hogeschool (Zuyd, 2020).

Het is noodzakelijk om de arbeidsmarktkansen voor studenten in deze (eu)regio actief onder de aandacht te brengen. Hierdoor zijn studenten beter op de hoogte van regionale arbeidskansen en is de kans groter dat ze na afstuderen in de Euregio blijven. Dit is onder andere noodzakelijk, omdat het (eu)regionale kennisecosysteem onder druk staat door de demografische krimp in provincie Limburg. Een daling in de potentiële beroepsbevolking en in het aantal leerlingen en studenten zijn enkele voorbeelden van de mogelijke gevolgen van demografische krimp (Hooijen, 2021; Verwest & Van Dam, 2010). Een daling van het aantal studenten in het hoger beroepsonderwijs (hbo) kan ingrijpende financiële gevolgen hebben, onder andere doordat een hoog percentage van de bekostiging van het hbo gekoppeld is aan de studentenaantallen. Minder financiële middelen kan gevolgen hebben voor het voortbestaan van opleidingen, alsook voor de onderwijskwaliteit (Inspectie van het Onderwijs, 2016; ScienceGuide, 2022).

De EMR biedt kansen aan stagiaires en afgestudeerden om een professionele loopbaan uit te bouwen in deze (eu)regio en om daardoor bij te dragen aan de toekomstige regionale ontwikkeling op het gebied van de arbeidsmarkt en de leefbaarheid. Zuyd Hogeschool investeert daarom in duurzame partnerschappen met bedrijven, netwerkorganisaties en kennisinstellingen in deze regio om studenten mee te nemen in de mogelijkheden van deze (eu)regionale arbeidsmarkt. Zuyd Hogeschool heeft de ambitie om de euregionale inbedding van haar regionaal georiënteerde opleidingen en de kwaliteit en de regionale verankering van haar internationale opleidingen te versterken (Zuyd, 2020). Euregionalisering en internationalisering zijn een middel om de kwaliteit van opleidingen en de vaardigheden van afgestudeerden te verbeteren en daardoor beter aan te sluiten bij de vraag van de (eu)regionale arbeidsmarkt.

Zuyd Hogeschool is sterk overtuigd van de meerwaarde van deze economische (eu)regio voor de studenten zoals beschreven in "De Zuyd-visie op eigentijds hoger beroepsonderwijs" (Zuyd, 2023). We weten echter veel minder over hoe studenten zelf hun toekomst zien en hun kansen inschatten in de (EMR). In dit rapport gaan we dieper in op de percepties van studenten met betrekking tot de EMR. Hoe bekend is deze regio bij onze studenten? Zien we verschillen tussen de domeinen en de academies? Zoeken studenten naar stages in de (eu)regio? Hoe schatten ze hun eigen kansen op de arbeidsmarkt in deze regio in?

Met deze vragen benaderden het Lectoraat Global Minds at Work en het Lectoraat Employability in 2023 de studenten van Zuyd. Het doel van dit onderzoek is om de 'euregionale mindset' van

onze studenten in kaart te brengen. Het gaat om een baselinemeting, die inzichten kan bieden om op een geïnformeerde manier verder te bouwen aan onderwijsinterventies (denk bijvoorbeeld aan informatiesessies, workshops, taalcafés, stages) die passen bij de doelstellingen van Zuyd en van de diverse academies. In totaal hebben 538 studenten van Zuyd uit 5 domeinen en van 34 verschillende opleidingen deelgenomen aan het onderzoek in de periode tussen maart en mei 2023. In de volgende hoofdstukken presenteren we een kort overzicht van de wetenschappelijke achtergrond van dit onderzoek, bespreken we de methodologie en presenteren we de belangrijkste resultaten.

2 Wetenschappelijke achtergrond

2.1 De spagaat tussen krimpregio Zuid-Limburg en internationale kennisregio Euregio Maas-Rijn

Zuyd Hogeschool ligt in het hart van Europa en in een internationale kennisregio, met ook veel hooggewaardeerde onderwijsinstellingen net over de grens in Duitsland en in België (bijvoorbeeld RWTH Aachen en UHasselt). De regio's van de buurlanden (o.a. Duitse Zweckverband regio Aken en de Belgische provincie Limburg) liggen geografisch gezien dichterbij dan de regio's binnen de eigen landsgrenzen. Voor het behoud van een bloeiend regionaal kennisecosysteem, zijn onder andere het opleidingsaanbod in het onderwijs, de arbeidsmarkt, de werkgelegenheid en een grensoverstijgend perspectief (Euregional Mindset) van cruciaal belang (Cörvers, 2015; Hooijen, 2021).

Ondanks de strategisch en economisch gunstige ligging, wordt Zuid-Limburg geconfronteerd met een bevolkingsafname. Zuid-Limburg is door de Nederlandse regering erkend als krimpregio. Volgens prognoses van het PBL/CBS (2022) wordt er in Zuid-Limburg (en Limburg) een negatieve bevolkingsgroei van -2,5% tot 2,5% verwacht tussen 2021 en 2035. Andere (COROP)-regio's in het randland, zoals Zeeuws-Vlaanderen, de Achterhoek en delen van Drenthe, Friesland en Groningen laten eenzelfde beeld zien. Regio's in de Randstad, zoals Utrecht en Groot-Amsterdam verwachten een bevolkingsgroei van meer dan 10% tussen 2021 en 2035 (PBL/CBS, 2022). Het verschil in de demografische ontwikkeling tussen regio's in het Randland (krimpregio's) en de Randstad is ook terug te zien in het verschil van instroom van studenten aan Nederlandse hogescholen (CBS, 2022; Vereniging Hogescholen, 2022). Zie Bijlage 1, Figuur 1.1 en 1.2. Het aantal studenten aan Zuyd Hogeschool is van 14.095 studenten in 2017 gedaald naar 13.798 studenten in 2022 (Vereniging Hogescholen, 2023).¹

Zuyd Hogeschool bevindt zich op die manier in een bijzonder moeilijke spagaat tussen internationale kansen en carrièreperspectieven in de EMR enerzijds, en een daling van de bevolking en een daling van de instroom van studenten anderzijds. Door de daling van de instroom van het aantal studenten is het onzeker of een breed aanbod aan opleidingen behouden kan worden (Inspectie van het Onderwijs, 2016; ScienceGuide, 2022). Hierdoor komt zowel de leefbaarheid van de regio, alsook de toegankelijkheid van het hbo onder druk te staan (Dijkgraaf, 2022).

2.2 Percepties van studenten over kansen in de regio

Door verhuisgedrag van afgestudeerden, moeten perifere regio's (Randland) in Nederland vaak concurreren met het economisch hart van het land (Randstad) dat vaker aantrekkelijker wordt geacht door recent afgestudeerden. Onderzoeken in de economische literatuur laten zien dat afgestudeerden verhuizen naar regio's waar de beste carrière mogelijkheden zijn, inclusief goede arbeidsvoorwaarden (Cörvers, 2015, p.4). Er spelen echter meer determinanten een rol in de aantrekkelijkheid van regio's, zoals politiek gedefinieerde geografische clusters

¹ In 2020 is er een piek in het totaal aantal inschrijvingen bij Zuyd Hogeschool geweest. Dit komt omdat meer leerlingen hun havo diploma hebben behaald ten opzichte van eerdere jaren, o.a. door de versoepelde examenregels vanwege corona. Tevens kozen minder jongeren voor een 'tussenjaar' doordat er reisbeperkingen waren vanwege corona.

(bijv. perifere ligging en grenspositie van regio's), omgevingsfactoren (bijv. sociale, culturele, en fysieke factoren) en individuele ervaringen (bijv. percepties en sociale ervaringen) (Hooijen, 2021, p. 235).

Hooijen, Meng, Reinold en Siegel (2017) onderzochten onder meer dan 1200 studenten in het laatste studiejaar van vijf verschillende instellingen (Zuyd Hogeschool, Maastricht University, RWTH Aachen, FH Aachen en UHasselt) voor hoger onderwijs in de EMR of de toekomstig afgestudeerden al dan niet van plan zijn om in de EMR te blijven na afstuderen.² De resultaten laten zien dat 30% de intentie heeft om deze regio te verlaten, maar dat 40% van de toekomstig afgestudeerden in de EMR nog niet zeker is of ze deze regio willen verlaten. De resultaten laten onder andere zien dat positieve individuele percepties over de 'quality of life' (o.a. leef-omgeving, culturele en sociale activiteiten en aantrekkelijkheid van de regio) de openheid (o.a. etnische diversiteit en het gemak van het leggen van contact met de lokale bevolking) en de carrièremogelijkheden in de EMR de kans vergroten om in de EMR te willen blijven. Minder dan 40% heeft een positief beeld over de carrièremogelijkheden in de EMR. De geboorteplaats, bekendheid met de regio, sociale relaties en vakgebieden spelen tevens een belangrijke rol bij de (im)mobiliteitsintentie. Het vakgebied speelt ook een rol in de kans om in de regio te blijven. Zo hebben rechtenstudenten en gezondheidszorgstudenten een hogere intentie om in de regio te blijven. De bevindingen van dit onderzoek zijn consistent tussen de afzonderlijke subregio's in de EMR.

Stages zijn een belangrijke voorspeller van latere mobiliteitsintenties. Hooijen, Reinold en Meng (2020) vinden bijvoorbeeld dat een stage lopen buiten de studieregio de kans verhoogt dat de intentie van een student om de regio te verlaten, daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Bekendheid met de regio (geboren in de EMR, woonachtig in de EMR op 16-jarige leeftijd en tijdens de studie) verhoogt daarentegen de kans om de intentie om te blijven in de regio daadwerkelijk te realiseren.

2.3 Carrièreperspectieven op de langere termijn

Allen, Cörvers en Smeets (2021) onderzochten onder bijna 1700 afgestudeerden van het afstudeerjaar 2018-2019 aan Zuyd Hogeschool en de Universiteit Maastricht of zij wel of niet in dezelfde stad werkzaam zijn als waar ze hebben gestudeerd. Gemiddeld werkt 16,5% van de afgestudeerden in dit onderzoek in de studiestad in 2020. Voor afgestudeerden van Zuyd Hogeschool die in de studiestad zijn gebleven hebben het lopen van stages (41,7%), onderzoek en/of opdrachten voor bedrijven en organisaties (19,3%) en informatie over de beschikbare werkgelegenheid in bedrijven en organisaties (18,7%) de interesse om te kiezen voor een baan in de studiestad vergroot. Netwerkactiviteiten, career events, vrijwilligerswerk en bestuursactiviteiten spelen ook een rol.

² In dit onderzoek zijn studenten benaderd door hun eigen instelling voor hoger onderwijs en via hun studenten e-mail account. Meer dan 3300 studenten hebben de vragenlijst ingevuld tussen juni en oktober 2015. Het onderzoek richt zich op studenten in de laatste fase van de studie, waardoor er 1200 respondenten overblijven voor de analyse.

84,5% van de afgestudeerden (studiejaar 2018-2019) van Zuyd Hogeschool zijn niet meer werkzaam in de studiestad. Ze maakten die keuze onder andere omwille van betere baan-kansen of loopbaanmogelijkheden ergens anders (44,3%), door de intentie om terug te gaan naar de regio waar men voorafgaand aan de studie woonde (29,2%) en omdat familie en vrienden destijds in een andere regio woonden (19,8%). Het percentage dat besluit te blijven werken in de stad waar ze hebben gestudeerd is hoger onder afgestudeerden die op 16-jarige leeftijd al in Limburg woonden. Regionale bekendheid speelt in dit onderzoek dus ook een belangrijke rol. Afgestudeerden van de sector Economie aan Zuyd hogeschool werken het vaakst in een andere stad vergeleken met andere opleidingssectoren.

Aantrekkelijke en betaalbare huisvesting is van belang om ook studenten die buiten de (eu) regio wonen aan te trekken. De kans is groter dat studenten in de toekomst in deze regio blijven wonen als ze ook tijdens de opleiding in de studieregio wonen. Bekendheid met de (eu)regio kan ook worden vergroot door studenten aan te moedigen om verder te studeren (bijvoorbeeld van bachelor naar master) in de studieregio, maar ook door studenten aan te moedigen om stages en projecten te doen bij lokale organisaties en bedrijven. "Dit is een taak voor de opleidingsinstituten, de werkgevers en beleidsmedewerkers van overheden tezamen. Hoe langer iemand in de regio woont, hoe bekender iemand wordt met de regio en de netwerken en hoe groter de kans is dat hij of zij in de regio blijft" schrijven Hooijen en Cörvers (2019, p. 17). Een mogelijke manier om dit te bereiken is het verder wegnemen van grensbarrières, zoals het leren spreken van de buurtalen en wet- en regelgeving aan te passen aan een (grensoverstijgende arbeidsmarkt) euregio (EMR, z.d.). Het verstrekken van meer informatie aan studenten over carrièremogelijkheden, zoals (eu)regionale carrière-evenementen en vrijwilligerswerk en meer bekendheid creëren rondom culturele en vrijetijdsactiviteiten in alle subregio's van de EMR kan relevant zijn om studenten een positief beeld te geven over de (eu)regio. Het is relevant om zulke evenementen en activiteiten te monitoren om de doel-treffendheid ervan beter te begrijpen. Tevens is het relevant om te blijven onderzoeken wat afgestudeerden beweegt om al dan niet in de studiestad of de euregio te blijven wonen en werken (Allen et al., 2021; Hooijen et al., 2017;2020; Hooijen & Cörvers, 2019).

3 Methodologie

Om de percepties van de huidige Zuyd-studenten over de EMR verder in kaart te brengen, hebben we op basis van eerder uitgevoerd onderzoek een vragenlijst opgesteld over de "Euregional Mindset van Zuyd Studenten". Daarna is met een team van onderzoekers en werkstudenten data verzameld binnen Zuyd Hogeschool.

3.1 Meetinstrument

Voor dit onderzoek is een vragenlijst opgesteld over de "Euregional Mindset van Zuyd-studenten". Deze is gebaseerd op bestaand onderzoek (bijv. Hooijen et al. 2017) en is daarnaast specifiek aangepast aan de context van Zuyd. De vragen gaan over aspecten van studeren, werken en wonen in de Euregio Maas-Rijn. Naast achtergrondinformatie over de respondenten (studiejaar, opleiding, leeftijd, geslacht), bevatte de enquête ook vragen over:

- algemene kennis van de EMR (bv. "Weet je wat de Euregio Maas-Rijn is?")
- studeren en stage lopen in de EMR (bv. "In welke regio's heb je naar een stage gezocht?")
- Werken in de EMR (bv. "Er zijn veel kansen voor mij in de Euregio Maas-Rijn.")
- Wonen in de EMR (bv. "In welke subregio zou je (eventueel) willen wonen?").

3.2 Populatie en dataset

De populatie van dit onderzoek zijn alle studenten van Zuyd-Hogeschool in schooljaar 2022-2023. De volgende gegevens over de onderzoekspopulatie zijn opgehaald uit het Management Informatie Systeem (MIS) van Zuyd (2023). In het studiejaar 2022-2023 waren er op de teldatum 13.859 studenten ingeschreven. Hiervan zijn 7.303 vrouwen, 6.555 mannen en 1'zeg ik liever niet'. De studenten variëren als volgt in leeftijd: 3.747 tot en met 19 jaar, 8.327 studenten zijn 20 jaar tot en met 25 jaar, 1.241 studenten zijn 26 jaar tot en met 31 jaar, 298 studenten zijn 32 jaar tot en met 37 jaar en daarnaast zijn 246 studenten in de leeftijd van 38 jaar tot en met 44 jaar. In totaal zijn 13.008 studenten verbonden aan een bacheloropleiding, 454 aan een AD en 397 aan een master bij Zuyd Hogeschool. Hiervan volgt het merendeel (12.798) een voltijdopleiding en zijn er 780 deeltijd- en 281 duaal-studenten. Uit deze populatie is met een vrijwillige responssteekproef data opgehaald in de periode tussen maart en mei 2023. De enquête is via uitnodiging per mail verstuurd en gebroadcast via narrowcasting op de televisieschermen op de diverse Zuyd-locaties. Daarnaast is actief geworven op de verschillende locaties van Zuyd Hogeschool. De actieve werving is gebeurd met een poster met een QR-code met de link naar de enquête, en door face-to-face-werving van werkstudenten in het project. Ze waren met een stand meermaals aanwezig op de diverse locaties om mogelijke respondenten te enthousiasmeren.

De gerealiseerde steekproefgrootte bevat 538 respondenten, waarvan 346 vrouwen, 186 mannen en 6 studenten 'zeg ik liever niet'. De studenten uit de steekproef variëren als volgt in leeftijd: 74 tot en met 19 jaar, 406 studenten zijn 20 jaar tot en met 25 jaar, 42 studenten zijn 26 jaar tot en met 31 jaar, 4 studenten zijn 32 jaar tot en met 37 jaar en daarnaast zijn 12 studenten in de leeftijd van 38 jaar tot en met 44 jaar. De verdeling van de studenten in de steekproef over

de verschillende opleidingen (zowel Bachelor, AD of Master en Voltijd, Deeltijd of Duaal) is te vinden in Bijlage 2. De opleidingen in de steekproef zijn daarna verder gegroepeerd per domein voor verdere analyse. Deze indeling is op basis van verschillende domeinen zoals voorgesteld door Zuyd Hogeschool (2023). Het volledige overzicht van alle respondenten per academie en per domein is terug te vinden in Bijlage 2.

De grote meerderheid van de studenten in de steekproef (86,4 %) heeft de Nederlandse nationaliteit. Daarnaast maken nog 2,4 % Belgische studenten, 5,9 % Duitse studenten en 9,7 % studenten met een andere nationaliteit deel uit van de steekproef (studenten die meerdere nationaliteiten hebben, konden dit ook aangeven) De geboorteplaats van de studenten wordt in Tabel 1 weergegeven.

Tabel 1. Geboorteplaats

Provincie Limburg (NL)	49,3%
Andere regio in Nederland	32,0%
Zweckverband Region Aachen (DE)	0,9%
Andere regio in Duitsland	2,8%
Provincie Limburg (BE)	1,1%
Provincie Luik (BE)	0,2%
Duitstalige gemeenschap (BE)	0,4%
Andere regio in België	0,6%
Andere regio buiten NL/DE/BE	12,8%
Totaal	538

De grootste groep van de bevroagde studenten zat in hun propedeusejaar (35,1 %). De rest van de verdeling wordt weergegeven in Tabel 2. 63,9 % van de studenten in de steekproef had al minstens een keer een stage gelopen en 79,2 % heeft een vorm van betaald werk.

Tabel 2. Studiejahr

Eerste jaar	35,1%
Tweede jaar	29,7%
Derde jaar	13,9%
Vierde jaar	18,6%
Hoger	2,6%
Totaal	538

De grootste groep studenten uit de steekproef volgt een opleiding binnen het domein 'Management & Bedrijf'. Minder studenten zijn bereikt in de domeinen Techniek & ICT (6,3 %) en de Kunsten (5,9 %). De grootste academies in de steekproef waren de Hotel Management School, met 128 respondenten (23,8 %), en Business Studies met 72 studenten (13,4 %).

Tabel 3. Domein

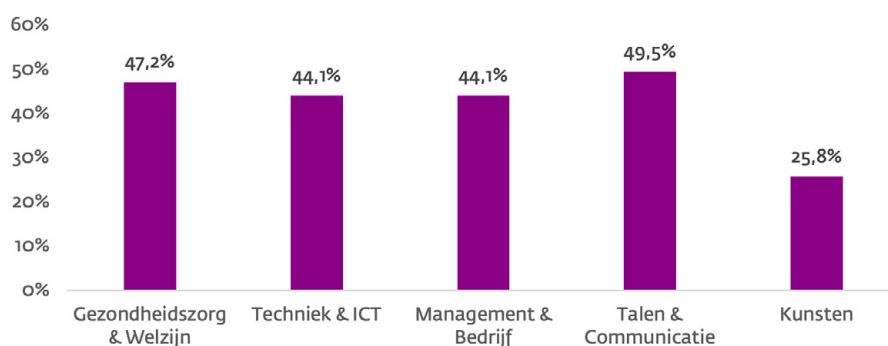
Gezondheidszorg & Welzijn	22,9 %
Techniek & ICT	6,3 %
Management & Bedrijf	46,1 %
Talen & Communicatie	18,8 %
Kunsten	5,9 %
Totaal	538

4 Bevindingen

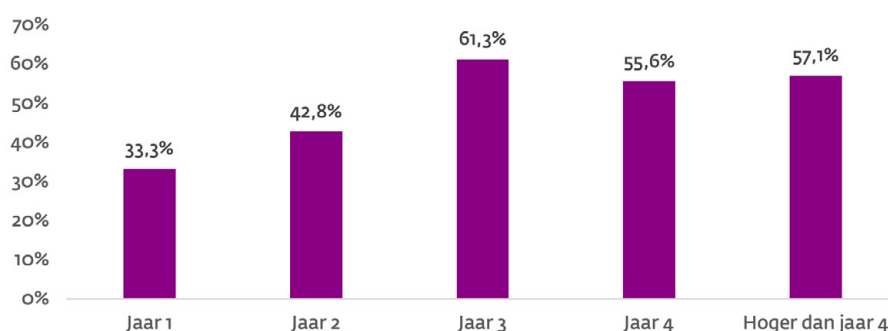
In een eerste reeks vragen, hebben we de studenten gepeild naar hun kennis van de EMR. Er werd bijvoorbeeld gevraagd of ze wisten wat de EMR is (zie Figuur 1). Minder dan de helft van de studenten (45 %) geeft aan te weten wat de EMR is. We zien over het algemeen geen grote verschillen tussen de domeinen. Enkel de antwoorden van de studenten uit het domein van de kunsten (N=31) verschillen significant van de rest van de steekproef ($X^2=4,788$, $p<0,05$). Studenten uit het domein van de Kunsten geven met andere woorden significant minder vaak aan dat ze weten wat de EMR is, in vergelijking met studenten uit de andere vier domeinen.

Figuur 1. Weet je wat de Euregio Maas-Rijn is? (% Ja)

Wanneer we vervolgens per opleidingsjaar vergelijken (zie Figuur 2), zien we vooral dat de studenten uit de hogere jaren (Jaar 3 en hoger) een betere kennis hebben van de EMR. De verschillen tussen de jaren zijn statistisch significant ($X^2=24,101$, $p<0,001$).

Figuur 2. Weet je wat de Euregio Maas-Rijn is? (% Ja)

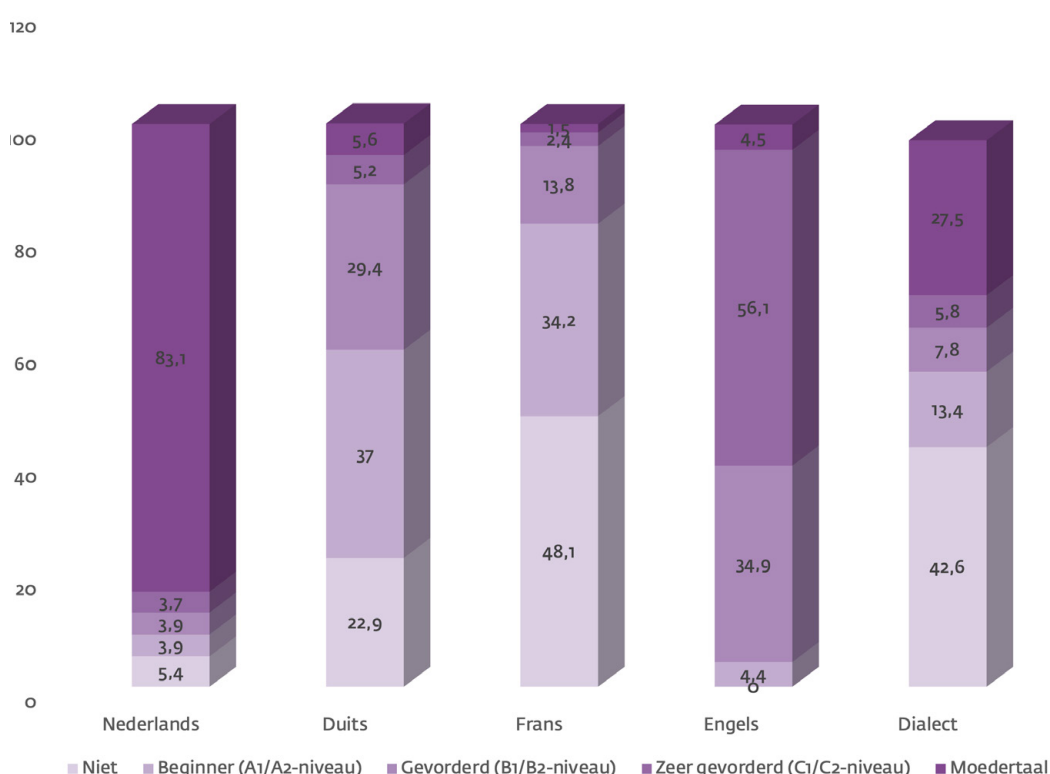

4.1 Studeren en werken in de Euregio Maas-Rijn

Na deze reeks vragen, werden studenten geïnformeerd over de EMR en kregen ze een aantal vragen over leven en studeren in de EMR. Een van de factoren die hier onder andere een rol in kan spelen, is de kennis van de zogenaamde 'buurtalen' (zie Figuur 3). Naast de kennis van het Engels (95,5 % geeft zichzelf een niveau van gevorderd of hoger), zien we dat studenten over

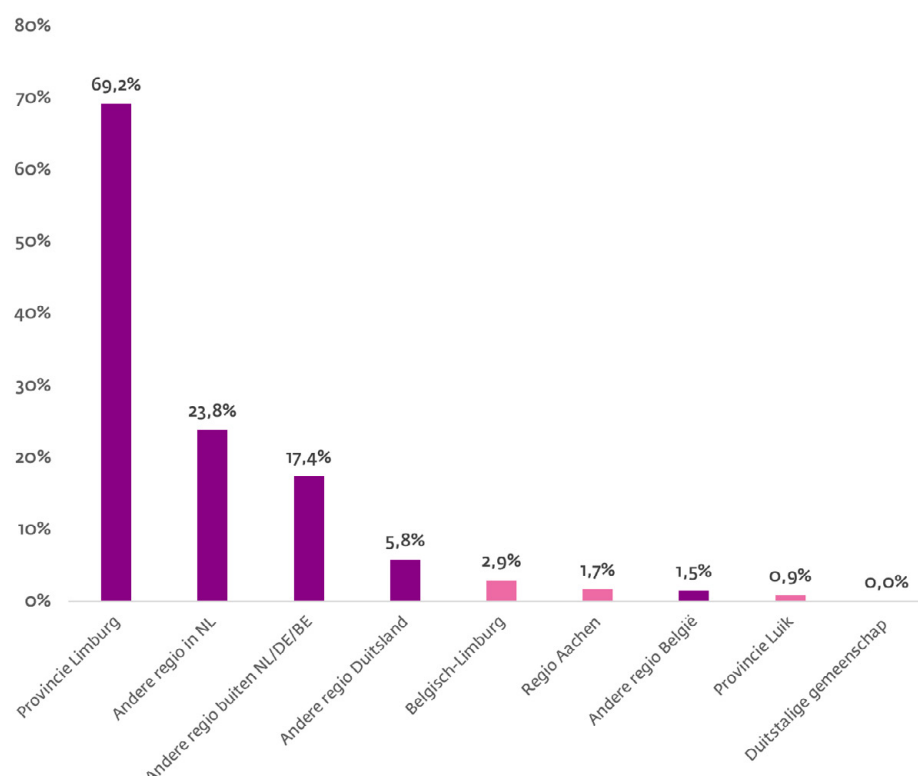
het algemeen hun kennis van het Duits hoger inschatten dan hun kennis van het Frans. 40,2 % van de respondenten scoort de kennis van het Duits op gevorderd niveau of hoger, tegenover 17,7 % van de studenten voor Frans. Uit een aanvullende analyse bij enkel de Nederlandse studenten, blijkt dat zij hun kennis van het Duits significant hoger inschatten dan hun kennis van het Frans (vergelijking van gemiddelde taalscore met een independent samples t-test, $t(464) = 11.068$, $p < .001$).

Figuur 3. Inschatting taalbeheersing buurtalen

Als we vervolgens kijken naar waar studenten zoeken naar stages (zie Figuur 4), zien we dat een overgrote meerderheid van de studenten zoekt naar een stage binnen de provincie Limburg. 69,2 % van de studenten in de steekproef heeft al naar stages gezocht in de provincie Limburg, gevolgd door 23,8 % van de studenten die een stage hebben gezocht in de rest van Nederland. De regio's binnen de EMR (Belgisch-Limburg, Aken, Luik) zijn niet erg populair. Slechts 2,9 % van de studenten zocht al eens een stage in Belgisch-Limburg, 1,7 % in de regio Aken, en 0,9 % in de provincie Luik. We kunnen daarmee concluderen dat de Zuyd-studenten over het algemeen niet op de EMR gericht zijn in hun zoektocht naar stages. De cijfers voor studenten die al stage hebben gelopen zijn zeer vergelijkbaar.

Figuur 4. “Naar een stage gezocht in euregio Maas-Rijn” (roze = Euregio)

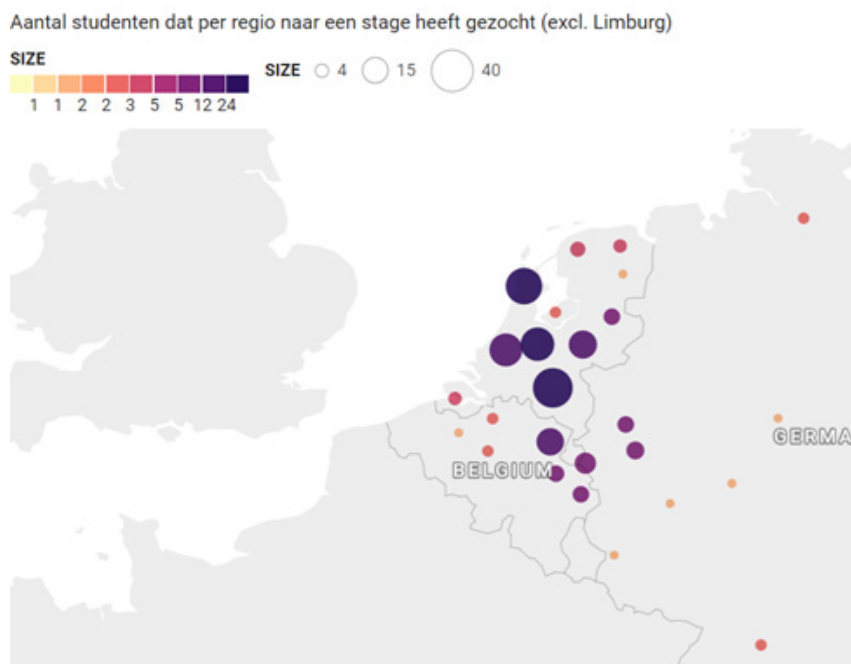

Wanneer we dit verder inzoomen op de regio's buiten Limburg waar studenten naar stages zoeken, zien we een duidelijke voorkeur voor de regio's Brabant en de Randstad.

Figuur 5. Zoektocht naar stages (Datawrapper).

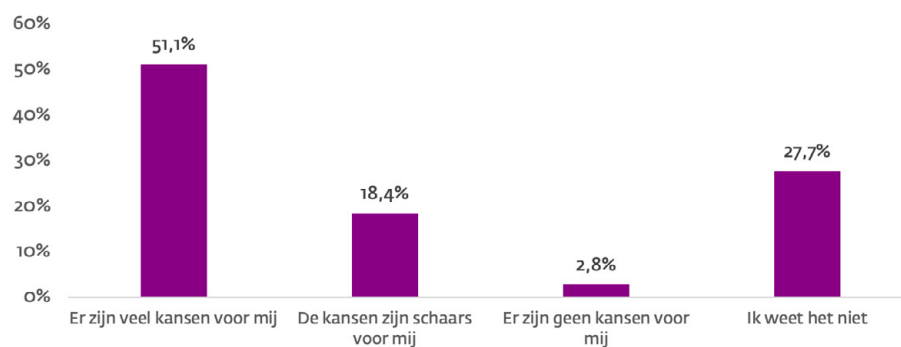
Zie <https://datawrapper.dwcdn.net/NxujE/1/> voor de volledige visualisatie.

Waar zoeken studenten naar een stage?

De beperkte kennis van de buurtalen en de voorkeur voor stages binnen Nederland, betekent niet dat Zuyd-studenten geen kansen voor zichzelf zien binnen de EMR (zie figuur 6). 51 % van de studenten ziet veel kansen voor zichzelf in de Euregio, en slechts 3 % ziet er helemaal geen toekomst. Een grote groep (28 %) van de studenten, kan het op dit moment nog niet inschatten.

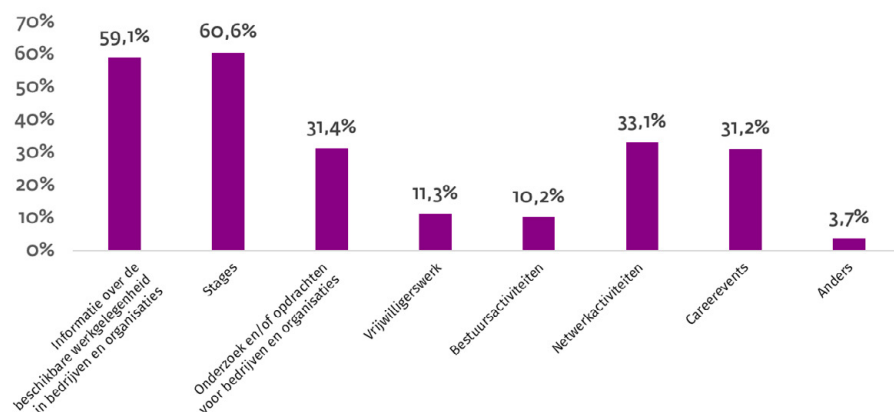
Figuur 6. Hoe schat je jouw carrièremogelijkheden in in de Euregio Maas-Rijn?

Er is een aantal factoren dat kan meespelen in de manier waarop studenten hun kansen in de Euregio Maas-Rijn inschatten. In de eerste plaats denken we hierbij aan de studierichting, kennis van de buurtalen, kennis van de EMR en het opleidingsjaar. Ook de bereidheid om voor het werk een verdere afstand af te leggen kan hierin een rol spelen. Die factoren, samen met de achtergrondvariabelen geslacht en leeftijd hebben we meegenomen in een binomiaal logistisch regressiemodel (zie Bijlage 3). Daaruit blijkt onder andere dat de studenten in het domein van de gezondheidszorg hun kansen voor carrièremogelijkheden significant hoger inschatten dan studenten in de domeinen Management & Bedrijf en Talen & Communicatie. Ook de kennis van de EMR lijkt een verklarende factor voor het hoger inschatten van de eigen kansen in de regio. De nationaliteit en het opleidingsjaar zijn dan weer geen verklarende factoren. Opvallend is ook dat de kennis van Duits of Frans er niet voor lijkt te zorgen dat studenten hun carrièrekansen in de EMR hoger inschatten.

Verder zijn verschillende activiteiten voorgelegd aan de respondenten die tijdens de studie de interesse vergroten in een baan in de EMR (zie Figuur 7). 60% geeft aan dat het lopen van stages en informatie over de beschikbare werkgelegenheid in bedrijven en organisaties tijdens de studie de interesse kan vergroten in een baan in de EMR. 30% geeft aan dat netwerkactiviteiten, career events en onderzoek en/of opdrachten voor bedrijven en organisaties deze interesse kunnen vergroten.

Figuur 7. Welke van de volgende activiteiten kunnen tijdens je studie je interesse vergroten in een baan in de Euregio Maas-Rijn?

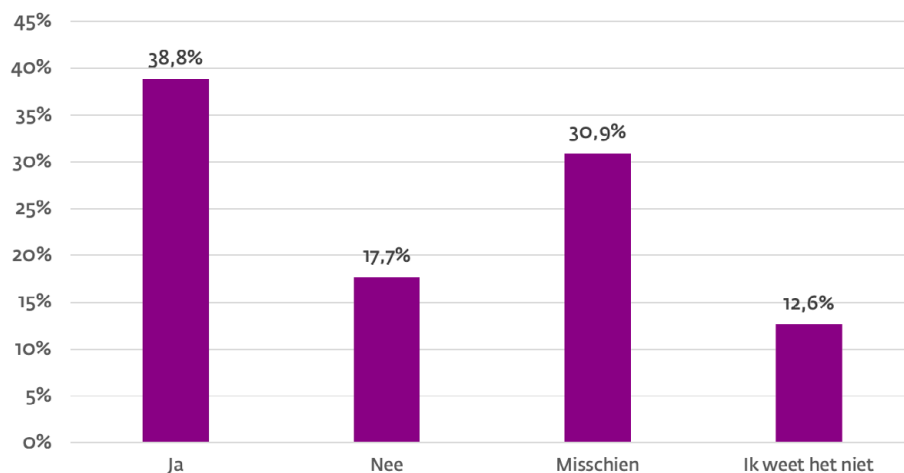

4.2 Wonen en werken in de EMR

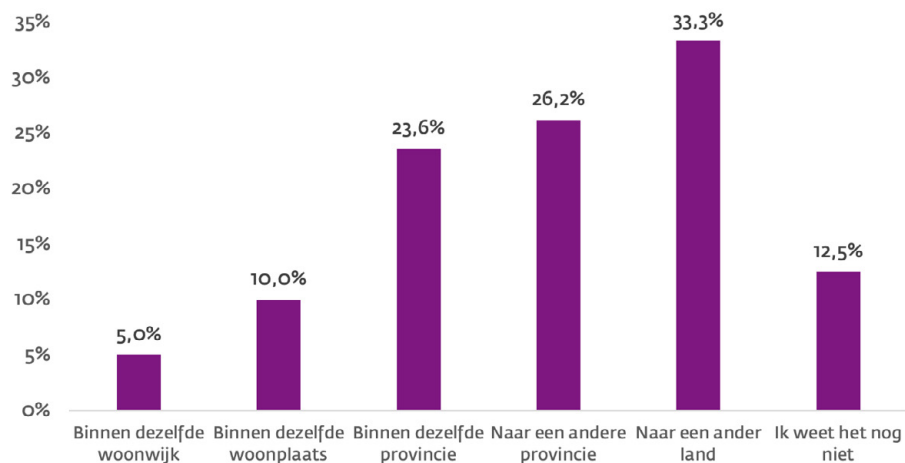
In een laatste reeks vragen, werd gepeild naar de intenties van studenten om verhuizen (zie Figuur 8) en te wonen in de EMR, naar de populariteit van diverse deelregio's en naar de bereidheid om over de grens te werken. 38,8% van de studenten is van plan om na de studie te verhuizen, 17,7% heeft geen plannen om na de studie te verhuizen, 30,9% wilt misschien verhuizen en 12,6% weet het nog niet. Van de studenten die van plan zijn om (eventueel) te verhuizen (zie Figuur 9) geeft 5,0% aan binnen dezelfde woonwijk te blijven, 10,0% wil binnen

dezelfde woonplaats verhuizen, 23,6% geeft aan binnen dezelfde provincie te willen blijven, 26,2% geeft aan naar een andere provincie te willen verhuizen en bijna 33,3% aan naar een ander land te willen verhuizen

Figuur 8. Ben je van plan om na je studie te verhuizen?

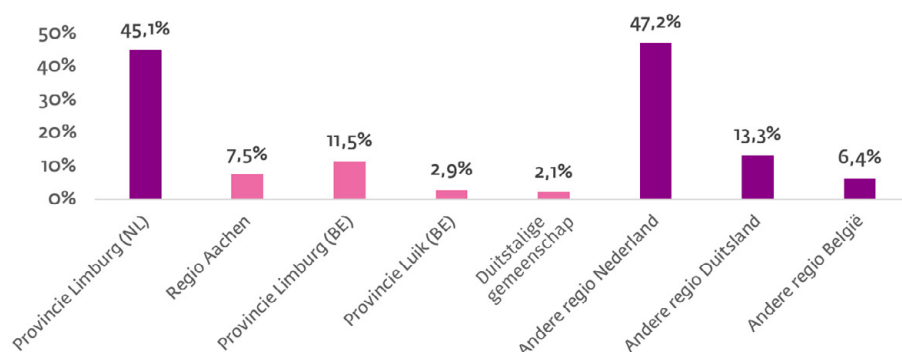

Figuur 9. Waarheen denk je (eventueel) te verhuizen?

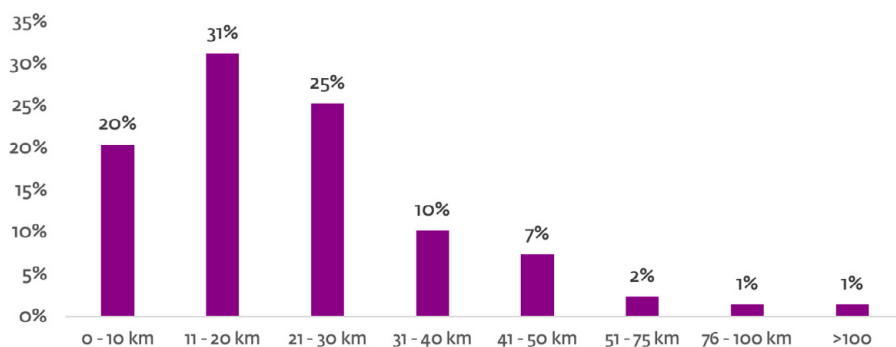
Van de studenten die aangeven (eventueel) van plan zijn om te verhuizen na afstuderen (Figuur 10), zien we dat de studenten een heel sterke voorkeur hebben om in Nederland te wonen (45,1 % overweegt Limburg, 47,2 % overweegt andere regio's in Nederland). De provincie Belgisch-Limburg wordt als woonregio overwogen door 11,5 % van de respondenten, gevolgd door de regio Aachen (7,5 %), de provincie Luik (2,9 %) en de Duitstalige Gemeenschap in België (2,1 %).

Figuur 10. Ben je bereid om (eventueel) in deze regio te gaan wonen?

De studenten zijn wel bereid om over de grens te werken. 59 % van de studenten geeft aan dat ze in een ander land willen werken dan waar ze wonen. Ze zouden dan wel in de buurt van de landsgrens moeten wonen, want de grote meerderheid (76 %) van de studenten is niet bereid om verder dan 30 kilometer te reizen voor het werk (enkele reis) (zie Figuur 11).

Figuur 11. Hoe ver vanaf je woonadres zou je willen reizen (enkele reis) voor werk uitgedrukt in afstand (km)

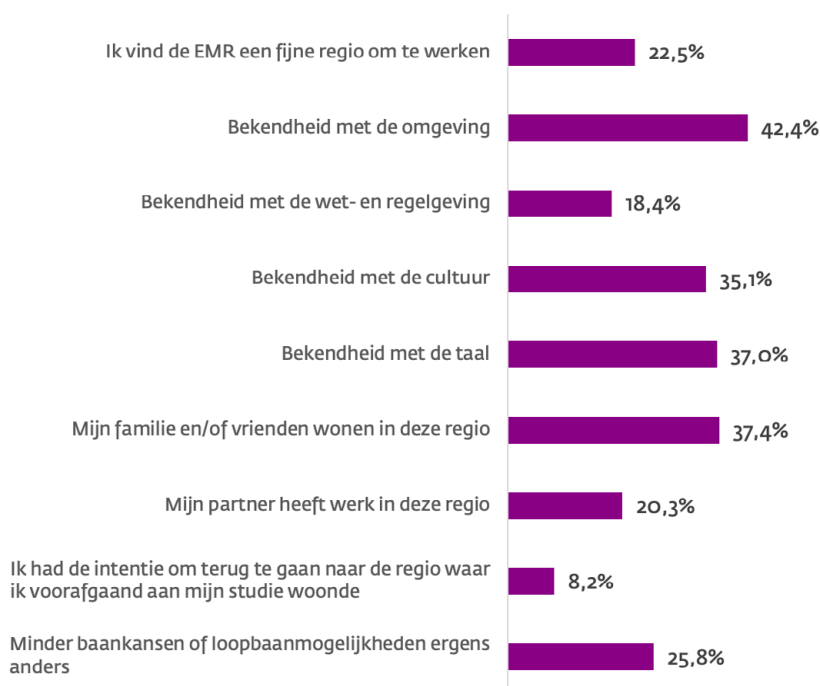
Ook voor de bereidheid om in één van de regio's in de EMR te gaan wonen na het afstuderen, zijn er verschillende mogelijke factoren die een rol kunnen spelen. Aan de hand van eenzelfde binomiale logistische regressie, gaan we na in welke mate die factoren een rol kunnen spelen in de beslissing (Bijlage 4). Deze analyse werd alleen uitgevoerd bij de Nederlandse studenten, om vertekening door Belgische of Duitse studenten in de steekproef te voorkomen. Dit model is in voorspellende waarde erg beperkt, omdat slechts een heel beperkte groep van de Nederlandse respondenten heeft aangegeven in één van de Belgische (9,5 %) of Duitse (6,3 %) subregio's van de EMR te willen wonen.

Met deze beperkingen in het achterhoofd, stellen we vast dat vrouwelijke studenten net iets positiever zijn over wonen in de Belgische of Duitse Euregio Maas-Rijn-regio's. Ook wie geboren is in Limburg, is positiever over wonen in de EMR-regio's in België en Duitsland. Kennis van het

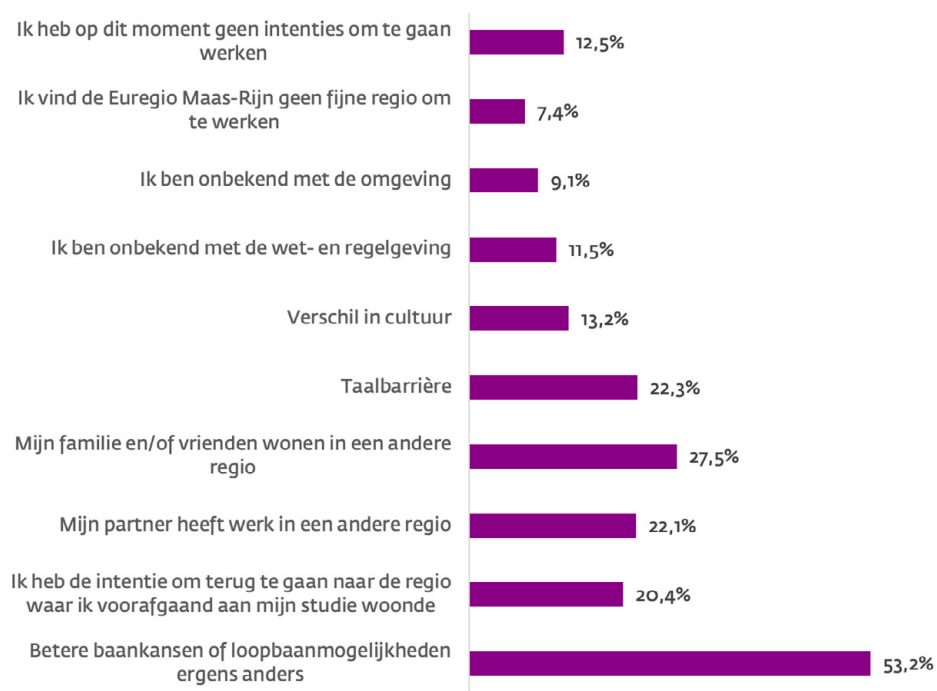
Duits verlaagt de drempel om in Duitsland te gaan wonen. Voor België zien we geen effect van Frans (wellicht ook omdat Belgisch-Limburg mee in de regio's werd opgenomen).

Tot slot hebben we de studenten gevraagd welke redenen ze zouden hebben om wel of niet in de EMR te gaan werken (zie Figuur 12 en 13). De bekendheid met de omgeving, met de taal en de cultuur lijken belangrijke factoren te zijn voor studenten om een baan in één van de EMR-regio's te overwegen. Ook de nabijheid van vrienden en familie spelen hierin mee. De belangrijkste reden die studenten aanhalen waarom ze liever niet in de EMR zouden gaan werken is vooral professioneel van aard. De meerderheid van de studenten geeft aan dat ze vooral niet in de EMR zouden gaan werken als ze ergens anders betere baankansen identificeren. Cultuurverschillen, onbekendheid met de omgeving of onbekendheid met wet- of regelgeving komen veel minder prominent naar voren als mogelijke factoren om niet in de EMR te gaan werken. Wel geeft 22 % van de studenten aan dat de taalbarrière een reden zou kunnen zijn om niet in de EMR te gaan werken.

Figuur 12. Welke redenen zou jij hebben om WEL in de Euregio Maas-Rijn te gaan werken?

Figuur 13. Welke redenen zou jij hebben om NIET in de Euregio Maas-Rijn te gaan werken?

5 Conclusies

De spilfunctie van Zuyd Hogeschool in het (eu)regionale kennisecosysteem is crucialer dan ooit tevoren. Het aantrekken en behouden van studenten en afgestudeerden in de EMR is een essentiële opdracht voor het behoud van een bloeiend regionaal kennisecosysteem. Het is daarom essentieel om hoger onderwijs te integreren in de (eu)regionale kennisinfrastructuur en vice versa. Dit onderzoek richt zich op de percepties en intenties van studenten aan Zuyd Hogeschool met betrekking tot de EMR.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat er een aanzienlijke diversiteit is in de kennis van Zuyd-studenten met betrekking tot de EMR. Minder dan de helft van de studenten (45%) geeft aan te weten wat de EMR is, waarbij vooral studenten in de hogere leerjaren zich bewust lijken te zijn van het bestaan van deze euregio. Het gebrek aan bewustzijn kan te maken hebben met beperkte blootstelling aan regionale onderwerpen en informatie over deze regio aan het begin van hun studie. Een van de factoren die een rol kan spelen om de grensregio's rond Limburg aantrekkelijk te maken, is de kennis van de 'buurtalen' Frans en Duits. Wat betreft die taalvaardigheid, schatten studenten over het algemeen hun kennis van het Duits hoger in dan hun kennis van het Frans. Duitse taalkennis onder Nederlandse studenten verhoogt de intentie om in de Duitse subregio te willen wonen na afstuderen. Dit suggereert dat taalvaardigheid een belangrijke rol kan spelen bij het overwegen van internationale carrièremogelijkheden.

De resultaten tonen ook aan dat studenten tijdens hun studieperiode meer gericht zijn op professionele mogelijkheden binnen Nederland (en specifiek binnen Limburg en de Randstad). Bijna 70% van de studenten zoekt eerder naar stages in Limburg en 24% gaat op zoek naar stages in een andere regio in Nederland, zoals Noord-Brabant en de Randstad. Minder dan 3% van de studenten heeft eerder een stage gezocht in de Belgische en Duitse subregio's van de EMR. Dit gebrek aan aandacht voor de EMR als stagebestemming is echter niet indicatief voor een gebrek aan interesse in carrièremogelijkheden in de regio. Ondanks dat bijna een derde aangeeft deze mogelijkheden nog niet in te kunnen schatten, geeft de helft van de studenten aan veel carrièremogelijkheden in de EMR te zien. Eén op vijf studenten geeft aan weinig of helemaal geen loopbaankansen te zien voor zichzelf in deze regio.

Wanneer we studenten vragen welke redenen ze zouden hebben om niet in de EMR te gaan werken, lijkt het erop dat bijvoorbeeld wet- en regelgeving, of cultuurverschillen voor hen niet meteen barrières zijn. De mogelijke taalbarrière lijkt een belangrijker aspect om niet op zoek te gaan naar een baan in de EMR. De resultaten tonen ook aan dat studenten in het gezondheidszorgdomein hun carrièremogelijkheden in de EMR hoger inschatten dan studenten in andere domeinen. Kennis van de EMR lijkt een belangrijke factor te zijn bij het positief beoordelen van carrièremogelijkheden in de regio. Nationaliteit, studiejaar en taalkennis (Duits en Frans) lijken echter geen significante verklarende factoren te zijn voor een hogere inschatting van carrièremogelijkheden in de EMR. De meest gekozen redenen waarom studenten niet in de EMR zouden willen werken zijn omdat er betere baankansen of loopbaanmogelijkheden ergens anders zijn, omdat familie en/of vrienden in een andere regio wonen, taalbarrière of omdat de partner in een andere regio werkt.

Uit de resultaten blijkt dat 39% van de studenten van plan is te verhuizen na hun studie, terwijl 18% geen plannen heeft om na de studie te verhuizen. Ongeveer 31% overweegt mogelijk te verhuizen, terwijl 13% nog niet zeker weet wat hun toekomstplannen zijn met betrekking tot verhuizen na de studie. Deze bevindingen suggereren dat verhuisplannen na de studie een relevante overweging zijn voor een aanzienlijk deel van de studentenpopulatie, maar dat meer dan de helft van deze studenten nog niet zeker is van de keuze om van plan te zijn te willen verhuizen na afstuderen. Door studenten bekender te laten worden met de (eu) regio en de mogelijkheden, zijn ze waarschijnlijker om te overwegen om in de (eu) regio te blijven wonen na afstuderen.

De meerderheid van de studenten heeft de intentie om na het afstuderen in Nederland te wonen, met name in Limburg en andere regio's. Toch is een aanzienlijk deel bereid om in een ander land te werken dan waar ze wonen, met bijna 60% die de mogelijkheid van grensoverschrijdend werken overweegt. Bekendheid met de regio speelt hier ook een rol, zo is de kans groter dat Nederlandse studenten die stage hebben gelopen in de EMR, de intentie hebben om in de Belgische subregio te willen wonen na afstuderen. Hoe hoger de bereidheid om meer kilometers te reizen voor het werk onder Nederlandse studenten, hoe groter de intentie om in de Belgische subregio te willen wonen na afstuderen.

Nederlandse studenten met Limburgse wortels vertonen een grotere bekendheid met de EMR en hebben vaker de intentie om na hun afstuderen in de EMR-regio's in België en Duitsland te gaan wonen in vergelijking met hun medestudenten die elders in Nederland zijn geboren. Deze bevindingen benadrukken de rol van persoonlijke achtergrond en taalvaardigheid bij de bekendheid met en intenties met betrekking tot de EMR.

Op basis van bovenstaande resultaten kunnen we stellen dat er nog een onontgonnen potentieel is in de EMR waar Zuyd Hogeschool mee aan de slag kan gaan. Studenten lijken zich nog niet altijd bewust van de kansen die deze regio kan bieden voor hun professionele en persoonlijke ontwikkeling. De resultaten benadrukken het belang van het creëren van bewustwording, het ontwikkelen van taalvaardigheid en het stimuleren van stagekansen om de aantrekkingskracht van de EMR als potentiële carrière- en woongebied te vergroten. Met als doel zowel studenten als afgestudeerden aan te trekken en te behouden, en daarmee bij te dragen aan het behoud van een bloeiend regionaal kennisecosysteem in onze regio.

5.1 Beperkingen

Deze studie heeft een aantal beperkingen die de interpretatie van de resultaten en generalisatie ervan beïnvloeden. Het belangrijkste aandachtspunt is de beperkte omvang en representativiteit van de steekproef. De steekproef bestond uit 538 studenten, wat slechts een klein deel van de totale populatie van 13.859 studenten vertegenwoordigt. Daarnaast was de steekproef matig verdeeld over de verschillende academies, wat kan resulteren in een vertekening van de resultaten. Sommige academies kunnen oververtegenwoordigd zijn in de steekproef, terwijl andere academies ondervertegenwoordigd kunnen zijn. Deze beperkte omvang en verdeling

kan leiden tot beperkte generaliseerbaarheid van de bevindingen naar de bredere populatie van studenten binnen Zuyd Hogeschool.

Een ander belangrijk aspect is de cross-sectionele aard van de studie, wat betekent dat de gegevens op een specifiek moment in de tijd zijn verzameld. Hierdoor kunnen we geen causale verbanden vaststellen of veranderingen in de loop van de tijd observeren. Toekomstige longitudinale studies zijn nodig om de dynamiek en evolutie van de onderzochte aspecten beter te begrijpen.

Ten slotte is het ook belangrijk op te merken dat de gegevens verzameld zijn via zelfrapportage, wat kan leiden tot potentiële bias en subjectieve interpretatie van de vragen. Hoewel alle inspanningen zijn gedaan om de validiteit en betrouwbaarheid van de vragen te waarborgen, kunnen deze beperkingen niet volledig worden geëlimineerd.

6 Aanbevelingen

Onze bevindingen bieden een eerste richting voor het formuleren van maatregelen rondom het bevorderen van Euregionalisering en internationalisering van Zuyd Hogeschool om de euregionale mindset van studenten te vergroten in formele en informele curricula. De aanbevelingen zijn gebaseerd op de resultaten van dit onderzoek, alsook op de resultaten van eerdere onderzoeken die besproken zijn in dit rapport. Voor Zuyd Hogeschool is het van belang bij te blijven dragen aan het behoud van een bloeiend regionaal kennisecosysteem en daarmee studenten de competenties te leren die nodig zijn in een duurzame (eu)regionale arbeidsmarkt.

1. **Bewustmakingsprogramma's:** Zuyd Hogeschool kan bewustmakingsprogramma's ontwikkelen en promoten om studenten bekend en vertrouwd te maken met de EMR en de voordelen van het leven en werken in deze regio. Dit kan onder meer workshops, lezingen, netwerkevenementen omvatten, maar ook posters, online promotie, informatiebijeenkomsten (bijvoorbeeld door het delen van studentenervaringen) en sociale media. Bewustmakingsprogramma's zijn tevens een waardevolle investering voor docenten, omdat ze het vermogen vergroten van docenten om studenten te begeleiden en hen bewust te maken van de kansen in de EMR. Het kan tevens bijdragen aan hun professionele ontwikkeling, de kwaliteit van het onderwijs verbeteren en de banden tussen docenten en de regio versterken.
2. **Integratie in het curriculum:** Zuyd Hogeschool kan overwegen om elementen met betrekking tot de Euregio en regionale kansen op te nemen in het curriculum van relevante opleidingen. Op die manier wordt het onderwerp geïntegreerd in het onderwijsproces. Een mooi voorbeeld hiervan is de Euregiodag die de academie Business Studies elk jaar organiseert. Deze Euregionale dag is een vast onderdeel van het curriculum van de tweedejaarsstudenten Business Studies. Dit studiejaar stond er een bezoek aan PXL Hasselt (BE) op het programma waar de Zuyd studenten geïnformeerd werden over de Euregio en waar ze (inter)actief, samen met Belgische studenten aan Euregionale vraagstukken hebben gewerkt. De opleiding Verpleegkunde organiseerde een Euregioweek in het kader van een bepaald thema, in samenwerking met de Hogeschool PXL in Hasselt (BE). Het is ook relevant om deze integratie domein overstijgend te laten plaatsvinden, studenten in het gezondheidszorgdomein kunnen studenten in andere domeinen bijvoorbeeld inspireren.
3. **Taalontwikkeling:** Zuyd Hogeschool kan de taalontwikkeling van studenten verder ondersteunen, met name in het Duits en Frans, aangezien de taalvaardigheid van studenten een rol speelt bij het overwegen van internationale carrièremogelijkheden, alsook bij de intentie om in de EMR-subregio's te wonen na afstuderen. Dit kan worden bereikt door taalcursussen aan te bieden of bestaande taalprogramma's uit te breiden, maar ook door (culturele) uitwisselingsprogramma's die studenten uit verschillende subregio's samenbrengen, waardoor ze de taal (en cultuur) van de regio beter kunnen begrijpen en waarderen. Zo ontwikkelden docenten Frans van de Hotel Management School een zogenaamd Collaborative Online International Learning (COIL) project met een Brusselse partnerschool, waarbij de studenten samen een casus over duurzaamheid

analyseren en tegelijkertijd hun talige- en interculturele competenties ontwikkelen. Ook worden er minoren Duits en Frans voor Zuyd-studenten aangeboden en zijn er extra curriculaire taalcursussen Duits en Frans voor Zuyd-studenten, maar er bestaat ook een laagdrempelig Language Café voor studenten van Zuyd om taalvaardigheid in de buurtalen te trainen en subsidies voor taalcertificaten Duits (Goethe) en Frans (Delf-Dalf) voor de studenten.

4. **Partnerschappen bedrijven en stages:** Zuyd Hogeschool kan nauwe partnerschappen aangaan met bedrijven en organisaties in de Euregio, en stages of werkervaringsmogelijkheden in de regio promoten. Hierdoor kunnen studenten directe ervaring opdoen en begrijpen waarom de regio aantrekkelijk is voor hun toekomstige carrière. Zorg voor duidelijke communicatie over hoe studenten in contact kunnen komen met potentiële stageaanbieders in de EMR. Het delen van stagemogelijkheden kan onder andere door middel van voorlichtingssessies waarin studenten gedetailleerde informatie krijgen over stages in de EMR, inclusief de beschikbare kansen, bedrijven en sectoren in de regio. Het aanbieden van een vooraf samengestelde lijst met stages binnen de EMR kan echter ook van belang zijn, omdat het onder andere het bewustzijn van studenten over carrièremogelijkheden in de EMR kan vergroten. Interessant kan ook zijn om studenten flexibele stageopties aan te bieden, zoals de mogelijkheid om in de EMR stages te combineren met studie- of onderzoeksprojecten. Flexibiliteit kan studenten aanmoedigen om stages over de grens te overwegen. Het volgen van een stage draagt bij aan een verhoogde regionale bekendheid, wat op zijn beurt de perspectieven vergroot om studenten en afgestudeerden te behouden binnen de desbetreffende regio. Er bestaan onder andere praktijkleertrajecten voor studenten Fysiotherapie in klinieken in Duitsland en onderwijsprojecten voor studenten Technische Campus in Genk (BE).

7 Literatuurlijst

- Allen, J., Cörvers, F., & Smeets, C. (2021). *Afgestudeerden van Zuyd Hogeschool en Universiteit Maastricht: Hun oriëntatie op een loopbaan in Maastricht en omgeving*. Maastricht: ROA. ROA Reports No. 006. doi:10.26481/umarep.2021006
- CBS. (2022a). *Leerlingen en studenten; onderwijssoort, woonregio*. Opgehaald van CBS Statline: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/71450ned/table?ts=1671452813477>
- CBS. (2022b). *Bevolking op 1 januari; leeftijd, geboorteland en regio*. Opgehaald van CBS Statline: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70648ned/table?ts=1671531374640>
- Cörvers, F. (2015). *Krimpen zonder kramp*. DEMOS, 31(3), 4-7. Opgehaald van <https://publ.nidi.nl/demos/2015/demos-31-03-coervers.pdf>
- Dijkgraaf, R. (2022). *Financiële impuls in hbo voor vitalisering van krimpregio's*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- EMR. (z.d.). *EMR2030 Een strategie voor de toekomst van de Euregio Maas-Rijn*. Eupen: Michael Dejozé.
- European Commission. (2022). *Annual Report on Intra-EU Labour Mobility 2021*. Brussels: European Commission.
- Gupta, A., & Govindarajan, V. (2002). Cultivating a Global Mindset. *Academy of Management*, 16(1), 116-126. Opgehaald van www.jstor.org/stable/4165818
- Hooijen, I. (2021). *Place attractiveness: A study of the determinants playing a role in residential settlement behaviour*. Maastricht: ROA, Maastricht University. doi:10.26481/dis.20210205jh
- Hooijen, I., & Cörvers, F. (2019). *Vestiging en vertrek in gemeente Maastricht. Studenten en afgestudeerden*. Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.
- Hooijen, I., Meng, C., & Reinold, J. (2020). Be prepared for the unexpected: The gap between (im)mobility intentions and subsequent behaviour of recent higher education graduates. *Population Space and Place*, 26(5), 1-21. doi:10.1002/psp.2313
- Hooijen, I., Meng, C., Reinold, J., & Siegel, M. (2017). Competition for talent: retaining graduates in the Euregio Meuse-Rhine. *European Planning Studies*, 25(12), 2212-2231. doi:10.1080/09654313.2017.1354976
- Hooijen, I., Mertens, P., Unfried, M., & Cörvers, F. (2020). *De grensoverschrijdende arbeidsmarkt voor en gedurende de Covid-19 crisis: analyse van de belangrijkste problemen in 2020*. Maastricht: ITEM.

Inspectie van het Onderwijs. (2022). *De Staat van het Onderwijs 2022*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs. Opgehaald van <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/staat-van-het-onderwijs/documenten/rapporten/2022/04/13/de-staat-van-het-onderwijs-2022>

Inspectie van het Onderwijs. (2022). *Themaonderzoek Omgaan met krimp in het mbo*. Opgehaald van Inspectie van het Onderwijs: <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/themaonderzoeken/themaonderzoeken-mbo/themaonderzoeken-mbo-2016/themaonderzoek-omgaan-met-krimp-in-het-mbo>

Kahneman, D. (2011). *Thinking, Fast and Slow*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

PBL/CBS. (2022). *PBL/CBS Regionale bevolkings- en huishoudens prognose 2022-2050. Steden en randgemeenten groeien verder*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Perkmann, M. (2003). Cross-border regions in Europe: Significance and drivers of regional cross-border co-operation. *European Urban and Regional Studies*, 10(2), 153-171. doi:10.1177/0969776403010002004

Reinold, J., & Hooijen, I. (2022). *International Student Mobility. Trends, benefits and challenges*. *THEMA Hoger Onderwijs*, 3, 30-33. Opgehaald van <https://www.themahogeronderwijs.org/het-archief/tag/24>

Rijksoverheid. (2019). *Krimpgebieden en anticipeergebieden*. Opgehaald van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bevolkingsdaling/krimpgebieden-en-anticipeergebieden>

ScienceGuide. (2022). *Daling instroom van studenten zet door*. Opgehaald van ScienceGuide: <https://www.scienceguide.nl/2022/11/daling-instroom-van-studenten-zet-door/>

Vereniging Hogescholen. (2022a) *Hogescholen zien aantal nieuwe studenten afnemen*. Opgehaald van Vereniging Hogescholen: <https://www.vereniginghogescholen.nl/actueel/actualiteiten/hogescholen-zien-aantal-nieuwe-studenten-afnemen>

Vereniging Hogescholen. (2022b). *Dashboard instroom, inschrijvingen en diploma's*. Opgehaald van Vereniging Hogescholen: <https://www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/feiten-en-cijfers/artikelen/dashboard-instroom-inschrijvingen-en-diploma-s>

Vereniging Hogescholen. (2023). *Dashboard instroom, inschrijvingen en diploma's*. Opgehaald van Vereniging Hogescholen: <https://www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/feiten-en-cijfers/artikelen/dashboard-instroom-inschrijvingen-en-diploma-s>

Verwest, F., & VanDam, F. (2010). *Van bestrijden naar begeleiden: demografische krimp in Nederland. Beleidsstrategieën voor huidige en toekomstige krimpregio's*. Den Haag/Bilthoven: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

Walsh, J. P., & Charalambides, L. (1990). Individual and social origins of belief structure change. *Journal of Social Psychology*, 130(4), 517-532. doi:10.1080/00224545.1990.9924614

Zuyd. (2020). *Internationaliseringsbeleid Zuyd 2019-2023*. Maastricht: Zuyd Hogeschool.

Zuyd Hogeschool. (2021). *De Zuyd-visie op eigentijds hoger beroepsonderwijs*. Opgehaald van Zuyd: <https://www.zuydnet.nl/binaries/content/assets/zuyd-intranet/nl/over-zuyd/strategie-en-beleid/zuyd-visie-op-eigentijds-hoger-beroepsonderwijs.pdf>

Zuyd Hogeschool. (2022). *Onze focus*. Opgehaald van Zuyd: <https://www.zuyd.nl/over-zuyd/organisatie-en-beleid>

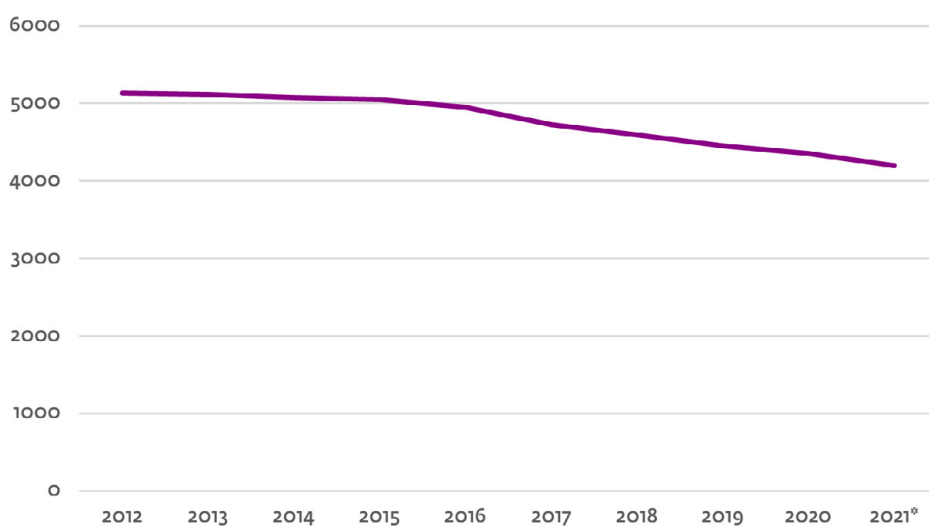
Zuyd Hogeschool, Maastricht University, Vista college. (2022). *Brandbrief Beperken instroom buitenlandse studenten zeer schadelijk voor Limburg*. Maastricht: Zuyd Hogeschool, Maastricht University, Vista College. Opgehaald van Zuyd <https://www.zuyd.nl/binaries/content/assets/zuyd/over-zuyd/nieuws/2022/12/20221205---brief-minister-r.-dijkgraaf-um-vista-zuyd.pdf>

8 Bijlagen

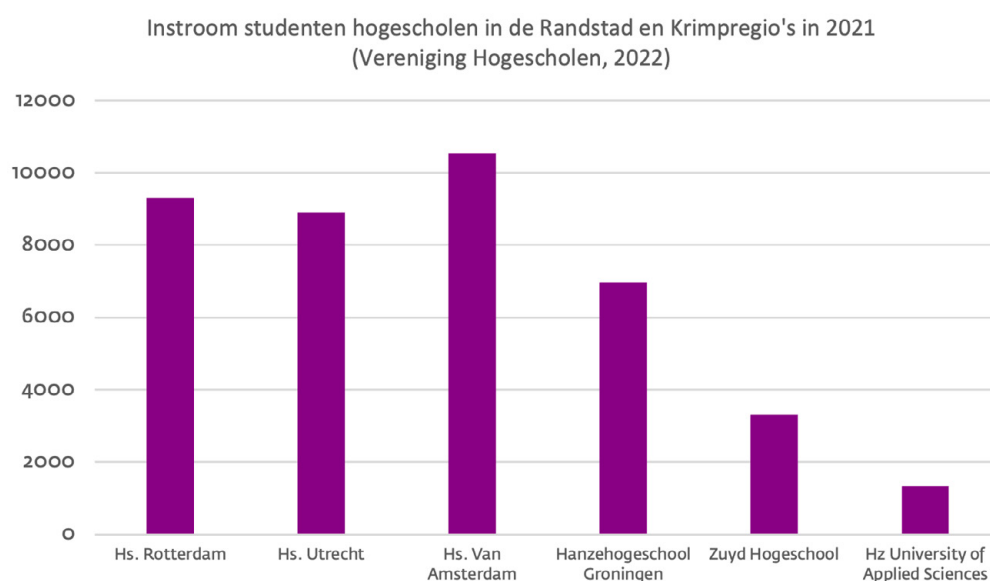
Bijlage 1, Figuur 1.1: Aantal havoleerlingen in leerjaar 3 en hoger in Zuid-Limburg

Aantal leerlingen Havo in leerjaar 3 en hoger in Zuid-Limburg (CBS, 2022)

Bijlage 1, Figuur 1.2: Instroom studenten hogescholen in de Randstad en in krimpregio's

Instroom studenten hogescholen in de Randstad en Krimpregio's in 2021 (Vereniging Hogescholen, 2022)

Bijlage 2. Overzicht studenten per academie, per domein

DOMEIN	AANTAL
Domein Gezondheidszorg & Welzijn	123
Creatieve Therapie	1
Ergotherapie	14
Fysiotherapie	8
Social Work	23
Vaktherapie	5
Verloskunde	15
Verpleegkunde	43
Verpleegkunde (Deeltijd)	11
Verpleegkunde operatieassistent of anesthesiemedewerker	3
Domein Techniek & ICT	36
Applied Science	7
Built Enviroment	7
Communication and Multimedia Design	8
Engineering	5
Engineering (deeltijd)	3
HBO-ICT	3
Mens en Techniek / Biometrie	1
Domein Management & Bedrijf	248
Accountancy	3
Bedrijfseconomie	3
Business Studies (Voltijd)	72
Commerciële economie	5
Facility Management	20
Facility Management (Ad)	1
HBO-Rechten	1
Hotel Management	128
International Business	8
Master Personal Leadership in Innovation and Change	7

DOMEIN	AANTAL
Domein Talen & Communicatie	101
European Studies	27
Internationale Communicatie	12
Oriëntaalse Talen en Communicatie	53
Vertaalacademie	9
Domein Kunsten	32
Autonome Beeldende Kunst	3
Docent Beeldende Kunst en Vorming	7
Muziek	21
Theater	1
Totaal	538

Bijlage 3. Binomiaal logistisch regressiemodel 1

'Ziet (veel) kansen in de EMR=ja' als afhankelijke variabele

	B	SE
Vrouw	-0.291	0.277
Leeftijd	-0.020	0.028
Domein (gezondheidszorg ref.)		
Techniek & ICT	-1.086	0.594
Management & Bedrijf	-0.971 **	0.300
Talen & Communicatie	-1.831 ***	0.439
Kunsten	-1.274	0.817
Leerjaar	0.079	0.105
Kennis van de EMR (ja=1)	0.515 *	0.259
Geboren in Limburg (ja=1)	0.312	0.267
Stage gelopen in de EMR (ja=1)	-0.310	0.605
Bereidheid om te verplaatsen woon-werkverkeer	-0.172	0.084
Duitse taalkennis (B1 of hoger = 1)	-0.340	0.248
Duitse taalkennis (B1 of hoger = 1)	0.110	0.323
Constant	1.663	0.790
Nagelkerke R ²	.156	
N	332	

Noot: scores zijn log odds (B), de bijhorende standard errors (SE) en p-waardes, aangeduid met * = $p < 0.05$, ** = $p < 0.01$, *** = $p < 0.001$

Bijlage 4. Binomiaal logistisch regressiemodel 2.

De bereidheid (Ja=1) om in één van de EMR-regio's in België (Model I) of in één van de EMR-regio's in Duitsland (Model II) te wonen zijn de afhankelijke variabelen.

	MODEL I WONEN IN EMR BELGIË		MODEL II WONEN IN EMR DUITSLAND	
	B	SE	B	SE
Vrouw	1.382 *	.601	0.182	0.696
Leeftijd	.195 *	.074	-0.055	0.123
Domein (gezondheidszorg ref.)				
Techniek & ICT	-20.769	12938.749	-18.674	13351.796
Management & Bedrijf	-.331	.530	-0.295	0.727
Talen & Communicatie	-1.896	1.168	1.244	0.974
Kunsten	-.316	1.060	0.004	1.375
Leerjaar	.012	.213	0.146	0.262
Geboren in Limburg (ja=1)	2.624 *	.771	2.078*	0.833
Stage gelopen in de EMR (ja=1)	2.747 *	1.239	1.096	1.293
Bereidheid om te verplaatsen woon-werkverkeer	.451 *	.169	0.158	0.220
Duitse taalkennis (B1 of hoger = 1)	.324	.481	1.639*	0.649
Duitse taalkennis (B1 of hoger = 1)	.627	.597	0.498	0.695
Constant	-10.404	2.343	-4.861	3.017
Nagelkerke R ²	.403		.233	
N	203		203	

Noot: scores zijn log odds (B), de bijhorende standard errors (SE) en p-waardes, aangeduid met * = $p < 0.05$, ** = $p < 0.01$, *** = $p < 0.001$

